

אוסלו ומגפת הנשק

08.09.2023 | דוד מ' וינברג | written by

קו ישיר עובר בין אוסלו לבין מגפת הנשק הבלתי מרוסנת ששוטפת את ישראל כיום.

"לשחרר מהצבא את אלה שלא יגיעו למילואים"

08.09.2023 | ארי סינגר | written by

"אדם שהמחויבות שלו לתפקידו מוטלת בספק, אני לא יכול לסמוך עליו. גם מי שמתנדב למילואים, אם הוא מסרב להגיע לאימון, צה"ל צריך לשחרר אותו מיד. אפשר לא להתנדב רק פעם אחת. משם אין דרך חזרה". כך אומר בשיחה עם 'מצב הרוח' תא"ל (מיל') ארי סינגר, לשעבר קצין מילואים ראשי, וכיום עמית במכון משגב לביטחון לאומי ואסטרטגיה ציונית.

"שירות מילואים לא יכול להיות על תנאי", אומר סינגר. "אדם כזה פוגע במשימה, פוגע בחברים שלו, פוגע בעצמו ובעם ישראל. הרי אנחנו לא מזמנים סתם כך אנשים למילואים".

ומה עם אלו שאומרים שהם מתנדבים, והם לא 'סרבנים' ? הם רק מפסיקים להתנדב?

"אדם שמתנדב לתפקיד, מתנדב פעם אחת. עם התפקיד באה אחריות. עם האחריות יש חובות לשמור על כשירות, לאמן את היחידה, ולהופיע כשהמפקד דורש ממנו להגיע. המפקד לא דורש להגיע סתם. ולכן אדם שרוצה לבטל את התנדבותו, יש לשחררו מתפקידו. אי אפשר לכפות עליו, אבל זה חייב לגרור פטור מהצבא.

"ההתנדבות בצה"ל היא לתפקיד, ולא למופע. מי שמבטל התנדבות, מבטל את התפקיד שלו. הרמטכ"ל לא יכול להדיח מי שחתם על מכתב. הוא יכול להדיח מי שלא יגיע לשרת".

אין חשש שצה"ל יאבד כך מאות לוחמים ומאות טייסים, אנשי סייבר וכו'?

"בינתיים הכל רק איומים. אין באמת סרבנים. חלק גדול מההצהרות הן בלוף. צריך להבחין בין מי שבאמת משרת במילואים, לבין מי שהוא קצין בדימוס. רבים מאלו שחתמו על העצומות, כבר לא עושים מילואים. הם רשומים, אבל הם בפועל בדימוס. התקשורת לא יודעת להבחין בין מי שמשרת לבין מי שהוא בדימוס. גם הטייסים, חלקם הגדול כבר לא טסים, הם טייסים לשעבר

שעושים תפקידי מפקדה.

"החשש שאנשי מילואים רבים לא יגיעו גם לאימונים הוא חשש רחוק. אנחנו תחת מערכה תקשורתית שכל יום יש בהלה חדשה. אנחנו צריכים להיות רגועים. ולגלות עוז רוח".

המילואימניקים מתאמנים וגם מתגייסים לתעסוקות כפי שלא עשו שנים

מאיפה הביטחון שלך נובע?

"אני עוד עושה מילואים בממד"ה, יושב בדיוק על הציר הזה של צבא-חברה. אני גם בקשר עם הקמל"ר הנוכחי, תא"ל בני בן ארי, ואני אומר לך שגם הוא לא מודאג מהמצב. אנו לא מוצאים בעיות של התייצבות. המילואימניקים גם היום מתאמנים וגם מתגייסים לתעסוקות כפי שלא עשו שנים".

איך היית מטפל בהם משמעתית?

"הייתי קורא לחייל ומצפה שיגיע. ואם לא הגיע, נטפל בו משמעתית. ואם הוא מתנדב ומבטל התנדבותו ² לשחרר אותו מהצבא.

"אני מדבר מניסיוני. כבר טיפלתי ביחידות שעברו משבר פיקודי וחייליהם אמרו שלא יבואו יותר. בסוף זה תפקידם של מפקדים לדבר עם החיילים שלהם, למסגר את האירוע, להאיר את גודל המשימה. לדבר על ערך החברות, הרעות והשליחות. שירות המילואים הוא פראדוקס. הוא מבוסס על התנדבות, על פי חוק. לא יכול להיות חוק להתנדב. מילואימניק יודע לחיות בדיסוננס הזה. אני מאמין במפקדים שידברו עם החיילים שלהם. עשיתי את זה בפועל".

לטענת הסרבנים, המדינה הפרה את החוזה איתם.

"אני מעולם לא חתמתי חוזה עם המדינה, והיא לא חתמה איתי. יש כאן ברית, לא חוזה. ברית היא עניין של נאמנות, אהבה. צריך לדבר בשפה ערכית. מול משימה ערכית, וייעוד משותף, בסוף אנשים יגיעו גם לאימונים. אני מבין את הכאבים, אבל גם הם מבינים שאם תותחן בטנק לא יגיע למילואים, הוא דופק את הטען ואת הנהג. ואם הוא לא יגיע לתעסוקה מבצעית, החברים שלו ייצאו פחות הביתה. אני לא מכיר חיילים כאלה. יש כאן אהבת אחים. זה לא שותף ² זה אחים. אחים זה ללא תנאי".

הרמטכ"לים לשעבר משתמשים בעבר הצבאי המפואר שלהם לעודד סרבנות

מה דעתך על רמטכ"לים לשעבר כמו אהוד ברק ודן חלוץ, שמעודדים את הסרבנות?

"אני מצפה מקצינים בכירים לשעבר, רמטכ"לים ואלופים, שיתנהגו באחריות ולא יעודדו סרבנות. מעולם לא היתה כזו כמות של 'לשעברים' שמעודדים סרבנות. הם משתמשים בעבר המפואר שלהם, כדי לדרבן סרבנות, על דבר שאין להם אחריות עליו. זהו פגם ערכי.

צריך לזכור שרבים מחותמי העצומות היו קצינים לשעבר בקבע. הם עשו קריירה ארוכה בקבע, אבל כמעט ולא עושים מילואים. לדוגמה, יש 'סרבן' אחד שהיה אל"מ במילואים, אבל הוא השתחרר לפני לא מעט שנים. בהמשך שירת במוסד, ועזב את 'המוסד' רק לפני שנה. כמה מילואים הוא כבר עשה?

"יש עוד נקודה חשובה: הסרבנות הזו היא על נושא שממש לא קשור לצבא. זה לא בגלל פעילות צבאית, לא בגלל שירות ביו"ש. זה משהו שהוא חיצוני לחלוטין לצבא. הם משתמשים בצבא ככלי להשגת מטרה פוליטית. להשתמש במילואים לצרכים פוליטיים, זה בעיני חילול הקודש. זה פסול ערכי בעיני. המיוחד במילואים הוא שכולם משרתים כולם ביחד, כל עם ישראל, בחברות ובאחוה".

הם טוענים שהם רוצים לשרת את הממלכה, לא את המלך.

"וזה בדיוק הפוך. כשאני בא לשרת אני משרת את הממלכה ולא את המלך. מי שלא משרת ? מורד בממלכה. אני לא מסוגל להסתכל בעיניים של הילדים שלי, של השכנים שלי, שמשרתים בצבא ? כשאני מורד בממלכה".

▪ פורסם לראשונה ב"מצב הרוח"

אסטרטגיה ציונית לישראל

written by דוד מ' וינברג | 08.09.2023

הפיוס הראשוני בין סעודיה לאיראן שהושג החודש בתיווך סין גרם לכמה פוליטיקאים ישראלים לאבד את האיזון. ראשי האופוזיציה מיהרו לגנות את ראש הממשלה נתניהו ולהאשים אותו ב"קריסת" הסכמי אברהם וכל סיכוי להתקרבות בין סעודיה לישראל (ובין סעודיה לארה"ב).

אם נניח לביקורת לרגע, ההתפתחות המפתיעה במידה מסוימת אכן מעלה שאלות לגבי אסטרטגיית העל, ומחייבת את ישראל יותר מאי פעם להתנהל ביצירתיות.

אני, למשל, איני סבור שההסכם הסעודי-איראני סוגר את הדלת בפני הבנות בין סעודיה לישראל, וגם לא בפני ברית אזורית פרו-מערבית מחודשת שתכלול את ישראל והסעודים, ובתנאי שווינגטון תתעורר ותפעל לעגן מהלכים כאלה בהתחייבויות קונקרטיות חכמות.

דבר אחד ברור: על מנת להבטיח את ביטחונה האזורי, ישראל חייבת לשחק שחמט דיפלומטי בשלושה ואף בארבעה ממדים. לשם כך נדרשת חשיבה אסטרטגית צלולה, עם מסירות חסרת

למרחב האינטלקטואלי הזה נכנס מכון משגב החדש לאסטרטגיה ציונית ולביטחון לאומי, בראשות מאיר בן שבת. בן שבת כיהן כיועץ לביטחון לאומי של ישראל וכראש המועצה לביטחון לאומי בין השנים 2017 ל-2021 (פרק זמן ארוך במידה ניכרת מכל ראשי המל"ל שכיהנו בעשורים האחרונים), ובמשך 25 שנים לפני כן כיהן בתפקידים בכירים בשירות הביטחון הכללי של ישראל.

בן שבת זוכה להכרה כאנליסט חד הבחנה, מומחה ביטחון מנוסה, דיפלומט דיסקרטי ואיש של עקרונות.

קוראים רבים יזכרו את הנאום המדיני המוצלח שנשא ברבאט בירת מרוקו בדצמבר 2020, כשהוא מדבר בדאריג'ה הניב הערבי המרוקאי שוטפת. בן שבת, שמוצאו מקזבלנקה, עמד אז בראש המשלחת הישראלית למרוקו (ביחד עם ג'ארד קושנר והמשלחת האמריקנית), כחלק מהיוזמה שהביאה בהמשך לכינון יחסים מלאים בין שתי המדינות. הסרטון של נאומו המרגש של בן שבת הפך לויראלי בעולם הערבי.

על סדר היום של מכון החשיבה החדש עומדים שורה של נושאים קריטיים, כמו מאבק חסר פשרות באיראן, השקעות במסגרת הרחבת הסכמי אברהם, ניהול הקשרים הדיפלומטיים של ישראל עם סין, רוסיה ואירופה, חיזוק השליטה הריבונית של ישראל בירושלים, החזרת השליטה הישראלית לשטחי "סי" ביהודה ושומרון וחיזוק המשילות בנגב ובגליל, היערכות ליום שאחרי אבו מאזן באזורים שבשליטת הפלסטינים, ביצוע רפורמה במשטרת ישראל וחיזוק צה"ל (בעיקר כוחות היבשה שלו) לקראת אירוע אפשרי של מלחמה בשלוש חזיתות.

חברי המכון החדש יתמקדו גם באתגרים הגדולים בפני היהדות בעולם, ובכלל זה העלות הגבוהה של חינוך יהודי, הקשיים בעלייה, בעיות בחוק השבות, המתקפות מצד תנועות ה-BDS וה-Woke שפוגעות בביטחון של צעירים יהודים בכל מקום, הפערים בין (תפיסת) היסודות הדמוקרטיים והיהודיים של ישראל, שילוב ערביי ישראל והחרדים בחברה הישראלית, חינוך אזרחי ציוני ויהודי בישראל, ועוד.

בנושא איראן, בן שבת סבור שהגיעה העת שהמערב ישנה מסלול ויציב בפני משטר האייתולות איום אמין, וזאת במטרה להפחית את הסיכון למלחמה ממשית. קידום האופציה הצבאית נגד איראן אין פירושה בהכרח מלחמה. למעשה ההפך הוא הנכון, טוען בן שבת. אם זה לא ייעשה, הסבירות להתפרצות סבב אלימות במזרח התיכון תגדל במידה רבה.

בנושא הפלסטינים, בן שבת עומד על כך שישראל חייבת לפעול בכוח כדי למנוע מהטרור להחמיר. לדבריו, יש להוריד את הרף לביצוע מעצרים מנהליים של תומכי טרור ושל המשבחים את הפיגועים. כמו כן, בעת פיגוע יש לפעול לתגובה מהירה ואפקטיבית יותר של צה"ל והמשטרה, כדי "לנטרל" את התוקפים ולמנוע פיגועי השראה.

בנוסף, יש להחמיר את הענישה על טרור. בכך נכלל הרס בתיים של המפגעים כאמצעי הרתעה מפני פיגועים עתידיים (שהוא יעיל במיוחד בחברה הפלסטינית המסורתית שבה למשפחה תפקיד מרכזי), שלילת הטבות סוציאליות מהמחבל ומשפחתו, ושליחת מעמד התושבות של מסיתים ממזרח ירושלים לקראת גירושם.

על ישראל גם לפעול באופן ישיר נגד מקורות הסתה בבתי ספר במזרח ירושלים, בתקשורת וברשתות החברתיות, ובדרשות המושמעות במסגדים.

מאיר בן שבת סבור שצריך לאמץ את הגישה הריאליסטית לביטחון הלאומי. על ישראל למנף את נכסיה ולפתח את יכולותיה כך שתוכל להגן על עצמה בעצמה. על ישראל להרחיב את מעגל יחסיה עם כל מי שאפשר ולא להשתעבד לסדר עדיפות כלשהו. מול הפלסטינים יש לאמץ את עקרונות תכנית המאה. אין מקום לשום התפשרות בסוגיות הביטחוניות בפרט לאור הלקחים מעזה ומתהליך אוסלו עד עתה.

לכך אוסיף שבאופן כללי "אסטרטגיית הביטחון הכוללת" של ישראל מוצלחת, ויש לדבוק בה בנחישות. היא מתבטאת בשמירה על יציבות, התאזרות בסבלנות, ושליחת המבט אל מעבר לאופק בחיפוש אחר שותפים חדשים, כל זאת תוך מאבק חסר פשרות באויבים. היישום הוא באמצעות שילוב של נחישות עם גמישות.

פירוש הדבר הידוק הביטחון בגבולות ישראל, ניהול החיכוכים עם הפלסטינים, וחתימה למטרות ציוניות כמו המשך מפעל ההתנחלויות בארץ ישראל, כל זאת תוך מיצוב ישראל כעוגן אזורי של שפיות וכמקור עולמי של כושר המצאה.

מול השאפתנות ההגמונית של איראן, ההרפתקנות של רוסיה, ההתפשטות של סין, הנסיגה האמריקנית מהאזור והסרבנות הפלסטינית, ישראל מצליחה לעמוד איתנה בזכות הצבא החזק ביותר במזרח התיכון, ועם (שעדיין) חדור אמונה.

ערנות ומיומנות מדינית יסייעו לישראל לצלוח היטב את הסערות האזוריות והעולמיות. מכון משגב לאסטרטגיה ציונית ולביטחון לאומי יתרום הצעות מדיניות קונקרטיות שיסייעו למקד את מנהיגי ישראל בדרכם.

פורסם באתר News1 28.03.2023. מאמר המקור פורסם באנגלית ב-ג'רוזלם פוסט 17.03.2023 וב-ישראל היום 19.03.2023.